

Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Факультет соціології
Кафедра теорії та історії соціології

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«Особливості соціологічного дослідження феномену міської легенди (на прикладі контент-аналітичного дослідження міської легенди у США)»

Спеціальність: 054 «Соціологія»
Освітня програма: «Соціологія»
Освітній рівень: бакалавр
Кваліфікація: бакалавр соціології

Виконавець:

Вікторія ЯШКІНА, студентка 4 курсу

Науковий керівник:

Марина СОБОЛЕВСЬКА,
доктор соціологічних наук, доцент

Бакалаврська робота допущена до захисту
рішенням кафедри *теорії та історії соціології*

Протокол № _____ від « ____ » _____ 2021 р.

зав. кафедри _____ проф. Судаков В.І.

підпис

Київ 2021

Реєстрація

номер

дата

підпис лаборанта кафедри

Рекомендовано

до захисту

підпис наукового керівника

ініціали, прізвище наукового керівника

Результат захисту

оцінка

дата захисту

Голова ЕК

підпис

ініціали, прізвище

Члени ЕК

підпис

ініціали, прізвище

підпис

ініціали, прізвище

підпис

ініціали, прізвище

підпис

ініціали, прізвище

Секретар ЕК

підпис

ініціали, прізвище

ЗМІСТ

ВСТУП	4
Розділ 1. Історико-теоретичні засади дослідження міської легенди	8
1. 1. Термінологічні уточнення: міська легенда, міф чи казка	8
1. 2. Історія наукового дослідження міської легенди	9
1.3. Особливості соціологічного підходу в дослідженні міської легенди.....	12
1. 4. Особливості функціонування міської легенди в умовах розвитку нових медіа.....	16
Висновки до розділу 1	19
Розділ 2. Особливості соціологічного дослідження міської легенди методом контент-аналізу (на прикладі дослідження структури міської легенди у США)	20
2.1. Програма контент-аналітичного дослідження «Структура та особливості міської легенди у США»	21
2.2. Аналіз результатів дослідження	26
Висновки до розділу 2	30
Висновки	33
Перелік використаних джерел	36
Додатки	40

ВСТУП

Що таке міська легенда?

Прийнятну відповідь, тобто таку яка задовільнила би базовий інтерес, на, таке, здавалося б, просте запитання не дасть навіть вчений дослідник з великим стажем по вивченню міських міфів. Ми одразу же стикаємося зі знайомою проблемою, коли в кожній дисципліні конкретне явище вивчається і розуміється по-різному, і саме тому загальноприйнятного підходу до розуміння немає. Сучасну легенду така участь не оминула також.

Якщо ми звернимось до найбільш поширеного тлумачення терміну «міська легенда», то максимум що ми дізнаємось, це те, що це коротка за обсягом історія і що в ній розповідають про неможливі та неправдиві події у місті. Це небагато і якоїсь особливої конкретики не вносить. Разом з цим, нам доводиться бити себе по руках і не писати про схожість сучасної легенди з деякими іншими також неправдивими історіями такого жанру. Трохи простіше і набагато зрозуміліше стає після того, як ми ознайомимося з прикладами сучасних легенд. До них можна віднести історії про покинуті будинки з привидами, і про відьму, яка живе на околиці міста і яку краще уникати, інакше вона тебе зловить і з'їсть, і про крокодилів, які живуть в каналізації одного дуже далекого міста.

Одна з цікавих особливостей міського міфу полягає в тому, що ти можеш його розповідати будь-кому і не боятись при цьому громадського осуду. Наприклад, якщо хтось буде розповідати теорії змови про, наприклад, те, що за нами стежить уряд або що вакцини вбивають, то на цю людину в кращому випадку просто подивляться зі здивуванням. Якщо хтось буде активно обговорювати останні чутки, то багато хто охрестить цю людину «пліткарем» і будуть намагатися уникати. Що в якійсь мірі забавно, тому що і теорії змови, і чутки, і сучасні легенди переважно розповідають про неправдиві події. Але останні мало хто, якщо не всі, приймають всерйоз.

Може скластися враження, що міські легенди це всього на всього такі історії, які розповідають або забобонні родичі, або діти щоб налякати одне одного. Їх часто ще називають «страшилками». Ми не будемо сперечатись із такою точкою зору, оскільки вона, в цілому, нікому не заважає і тому має право на існування. Тим не менш, будь сучасна легенда лише такою, її би не вивчали вчені різних гуманітарних та суспільних дисциплін починаючи з середини 20 століття. Насправді, міські легенди по своїй суті значно більше ніж просто страшні історії. Власне тому, в нашій дипломній роботі, ми докладемо всіх зусиль, щоб довести це.

Міська легенда – це явище мінливе і не стоїть постійно на одному місці. В умовах неперервно непостійної сучасності і безперервного розвитку технологій, вона показує високий рівень адаптивності. Мається на увазі, що вона постійно розвивається і пристосовується до нових умов існування. Багато в чому цьому посприяло Інтернет середовище. Почати можна з того, що за допомогою інтернету з'явилася можливість збирати міські легенди з усього світу і зберігати їх в одному місці у відкритому доступі. Тепер кожен бажаючий може ознайомитися з сучасними легендами Мексики, Бразилії чи Росії приклавши для пошуку мінімум зусиль. Крім цього, люди тепер можуть створювати аудіо версії улюблених історій, ілюстрації або навіть відеоролики.

Соціальні мережі, в свою чергу, значно спростили пошук респондентів для можливих досліджень історій такого жанру. Для цього всього склалися найсприятливіші обставини. Як ми вже раніше згадували, міські легенди мало хто сприймає всерйоз, оскільки дуже часто їх сюжет балансує на межі правди і неможливого. Через це оповідачі міських легенд не піддавались стигматизації і, в цілому, вони часто готові йти на контакт.

В Україні міські легенди вивчені значно менше, у порівнянні із ситуацією закордоном. Ми свідомо уникаємо формулювання «взагалі не вивчалися» тому що це складно перевірити на практиці і довести. Разом з цим, аналіз наукових

бібліотек, де зберігаються роботи вітчизняних дослідників у відкритому доступі, дозволяє сказати, що ця тема точно не є популярною серед українських соціологів. Найчастіше про міські міфи ми можемо почути з матеріалів ЗМІ або знайти їх в збірниках, присвячених туристичним пам'яткам великих і не тільки міст України. Буде грубою помилкою вважати, що українське суспільство не створювало свої унікальні міські легенди і не поширювало їх між собою. Навпаки, на наш погляд, це активний процес, який триває досі. Але, на жаль, його складно простежити і, отже, вивчити через високу популярність як американських міських міфів, так і інших, як європейських, так і азійських теж.

У зв'язку із загальною малою вивченістю функціонування сучасної легенди в Україні, перед майбутніми дослідниками відкриті можливості зробити значний внесок у вивчення нової галузі знань. Перед нами постають логічні питання про те, яке місце займає міська легенда в світогляді сучасної людини, про її вплив на соціальні практики і так далі. Також ми сподіваємося, що ця робота дозволить звернути більш детальну увагу наукового співтовариства на міські легенди.

Об'єктом дослідження нашої дипломної роботи є міська легенда як соціокультурний феномен. **Предмет** – специфіка соціологічного підходу у дослідженні міської легенди.

Мета дипломної роботи полягає в тому, щоб дати соціологічний аналіз явищу, під яким традиційно розуміється міська легенда. Для досягнення поставленої мети та її кращого розкриття пропонується вирішити такі **завдання**:

1. Визначити теоретико-методологічні основи соціологічного дослідження міських легенд;
2. Описати історико-теоретичні передумови наукового дослідження міських легенд;
3. Визначити місце і роль міських легенд в сучасному суспільстві;
4. Обґрунтувати специфіку соціологічного дослідження міських легенд;

5. Провести авторське дослідження міських легенд, описати методологію і результати.

Дипломна робота складається з вступу, 2 частин, висновків, списку використаної літератури та додатків. Перший розділ присвячено розгляду теоретичних підходів у вивченні міської легенди і прикладів того, чим вона може бути цікава досліднику соціологу. Другий розділ присвячено авторському дослідженню і результатам, які були отримані в під час роботи.

Заключним етапом дипломної роботи є надання висновків і припущень, які можуть послужити при подальших дослідженнях міської легенди.

Розділ 1. Історико-теоретичні засади дослідження міської легенди

1. 1. Термінологічні уточнення: міська легенда, міф чи казка

Детальний розгляд будь-якого об'єкта дослідження найлогічніше розпочати з питання про перші спроби піддати його науковому аналізу. Проте, якщо мова йде про міську легенду, тут є наявна проблема з термінологією. На наш погляд, краще за всього дати пояснення їй на самому початку задля уникнення можливих непорозумінь.

В англomовному просторі для міської легенди існує безліч найменувань. Найбільш широко поширеними можна назвати терміни «urban legend» і «contemporary legend». Вони в рівній мірі використовуються як пересічними громадянами в повсякденному спілкуванні, так і в, більш вузькоспеціалізованій, академічній спільноті. Доказом цього твердження може служити те, що, якщо на сайтах «ResearchGate» і «Sage Publishing» здійснити пошук з використанням згаданих словосполучень, ми отримаємо однакові роботи. Якщо бути більш точніше, то роботи будуть різні за змістом і наповненням, але всі вони будуть присвячені дослідженню міської легенди у всіх її можливих формах.

У явища, під яким ми зазвичай маємо на увазі міську легенду, є ще кілька назв крім згаданих нами раніше. Наприклад, це такі варіанти як «urban myth», «urban tale», «contemporary myth» і «contemporary tale». Варто зазначити, що перелік не обмежується тільки цим, ми назвали тільки перше що спало на думку.

Як можна побачити, наведені нами приклади досить схожі між собою. Ми не можемо дати чіткого пояснення цьому, оскільки в різних дисциплінах, де вивчалася і вивчається міська легенда, цей аспект тлумачиться по-різному. Якщо для одних дослідників поняття ці синонімічні, то інші вважають за краще використовувати тільки одне конкретне поняття. Єдиної думки в цьому питанні немає. Проте, ми можемо висунути кілька припущень стосовно цієї існування проблеми. Розпочати можна з того, що міська легенда є відносно маловивченою

і тому конкретного поняття просто поки що не знайшлося. Закінчити можна тим, що вона – сучасна легенда – знаходиться в області вивчення великої кількості гуманітарних і суспільних дисциплін, і звідси таке різноманіття у термінології. Але це, варто повторити, всього лише припущення. Якщо заглибитися у це в питання, то наша робота скоріш за все стане філологічного спрямування, ніж соціологічного.

Підводячи підсумок усьому вище написаному, в рамках нашої роботи, ми будемо виходити з принципу, що «urban legend», «urban myth», «urban tale», «contemporary legend» та інші варіанти є синонімічними та використовуються для опису міської легенди. Такий висновок ґрунтується на аналізі англійських джерел, який показує, що якщо відмінності між ними і є, то вони несуттєві і знайомі лише вузьким фахівцям. У наступних розділах і підрозділах нашої дипломної роботи, ми будемо використовувати українські аналоги можливих найменувань міської легенди – міська легенда, міський міф, міська казка, сучасна легенда тощо.

1. 2. Історія наукового дослідження міської легенди

Якщо спитати що таке міська легенда і згодом спробувати знайти відповідь на це питання в різних джерелах, то швидше за все нічого не вийде. Це правило поширюється як на наукову літературу, так і на доступну будь якому бажуючому. Коли намагаються дати чітке визначення міській легенді, то зазвичай її описують як невелику за змістом мало схожу на правду історію, в якій розповідається про незвичайні і часто драматичні події з метою попередити слухача [Dagnall, 2020: с. 1]. Американський фольклорист і антрополог Ян Бранвальд міські міфи описував як: «хімерні, ексцентричні, на 99 відсотків апокрифічні, але разом з цим досить правдоподібні історії, які занадто гарні щоб бути правдою» [Lance, 2011: с. 280]. Ці трактування дають деяке уявлення про

сутність досліджуваного нами явища, але повної картини отримати все ще не вдається. Не допомагають і приклади найбільш поширених і популярних міських легенд. Зазвичай називають багатьом знайомі історії про Криваву Мері, Людину-метелика, Єті тощо. Жителі пострадянського простору можуть згадати історії про те, як люди «заражались» ВІЛом через залишені в сидіннях кінотеатру голки від шприців. Маючи перед очима як визначення, так і приклади, все ще залишається незрозумілим, які історії ми можемо віднести до міської легенди, а які – ні. Бо, наприклад, ті ж згадані нами раніше приклади містять в собі сюжети як за участю надприродних сил, так і без них.

Можна сказати, що ця проблема залишається актуальною для наукового товариства і нині. Аналіз публікацій на сайтах «ResearchGate» і «КіберЛенінка» за останні 10 років показав, що є два підходи при вивченні міської легенди. Варто відразу зазначити, що в іноземній літературі немає згадки ні про які підходи вивчення сучасних міфів, рівно, як і немає найменувань для них. Те, про що ми зараз пишемо, лише результат особистого спостереження. Так перший, англійський, підхід, під сучасною легендою розуміє будь-які історії, де події відбуваються в міському просторі, як за участю надприродних сил, так і без них. Другий, російськомовний, свою увагу акцентує переважно на історіях, де немає нічого надприродного. В обох випадках обов'язковими умовами є те, щоб ця історія на протязі тривалого часу циркулювала в місті, і щоб в неї вірила велика кількість людей. Наукова дисципліна, в рамках якої пишеться дослідницька робота, при цьому не має ніякого істотного впливу.

Академічна спільнота звернула свою увагу на міські легенди приблизно в 1940-х роках. Ростуть процеси урбанізації, зростає населення міст, стрімко зароджуються нові способи комунікації та розвиваються старі. Фольклористи знайшли нове безумовно маловивчене явище, яке в чимось нагадувало традиційний сільський фольклор, але функції, яке воно виконувало, і його смислова наповненість, разюче відрізнялися. В цей час вивчення міської легенди

являло собою скоріше процес їх збору та категоризації [Кирзюк, 2018: с. 23]. До історій такого жанру відносили лише такі, де події відбувалися в місті і в яких людина стикалась з чимось містичним і таким, що складно піддавалось раціональному поясненню.

Як ми раніше згадували, фольклористи були першими хто всерйоз почав вивчати міські легенди. Завдяки їх зусиллям була закладена теоретична база, якою в подальшому, в рамках своїх наукових дисциплін, користувалися інші дослідники. В якості самостійного об'єкта наукового інтересу, міський міф формується наприкінці 60-х років. Цей процес нерозривно пов'язаний з роботами і суспільною діяльністю американської фольклористки Лінди Дег. Як відзначають дослідники, саме її дослідження, опубліковані в 1968 році в журналі «Indiana Folklore», поклали початок для емпіричних досліджень історій цього жанру [Ellis, 1991: с. 62]. Так само, як і її колеги, Дег під сучасною легендою розуміє історію, де сюжетна канва зосереджується головним чином навколо прояву надприродного в житті міського жителя.

Інший американський фольклорист Пол Сміт відомий тим, що в своїх роботах зробив спробу дати терміну «сучасна легенда» більш осмислене визначення та окреслити рамки. Запропонований ним варіант, трохи перероблений і доповнений, на сьогодні є найбільш часто вживаним. Так, згідно зі Смітом, «сучасна легенда – це, як правило, дуже коротка історія в розмовному стилі; події, про які вона розповідає, відбувалися зовсім недавно, а в якості локацій виступають самі звичайні місця» [Huber, 2016: с. 123-124]. Характеристика «розмовний» прямо відсилає нас до іншої назви міської легенди, про яку не було згадано раніше. Це «foaftale» або «friend-of-a-friend tale», що в перекладі звучить як «розповідь знайомого мого друга»¹ [Гренбецка, 2013: с. 4]. Звідси ми прямо можемо сказати про наявність у міської легенди конкретної і

¹ Інший переклад, що часто зустрічається, – розповідь знайомого мого знайомого.

важливої характеристики, якої немає у, наприклад, чуток або теорій змови. Йдеться про те, що у нас є пряма вказівка на джерело інформації, яке при цьому має деякий кредит довіри.

У 1970-х роках відбувається переосмислення змісту міських легенд. Тепер це не тільки історії про покинуті будинки з привидами або Кутісаке-онну², це також і такі історії як про Чорну Волгу³ і крокодилів, що живуть у каналізації Нью-Йорку. Ми не можемо назвати точних причин, які привели до такого перевороту, лише робити припущення на основі прочитаної літератури.

Олександра Архипова і Анна Кірзюк у книзі «Опасные советские вещи» зазначають, що такий розділ стався в результаті переосмислення розуміння комунікації сільського і міського середовища, їх відмінностей, а також розуміння того, звідки чекати на небезпеку. Так, оскільки в селі всі один одного знають і небезпеку чекають хіба що ззовні, часто від містичного чужого, то в місті люди залишаються одні й починають побоюватися всього, що викликає найменшу підозру [Архипова, 2020: с. 21-23].

1.3. Особливості соціологічного підходу в дослідженні міської легенди

1.3.1. Термінологічні уточнення: міська легенда та інші неправдиві історії (чутки, теорії змови тощо)

Більшість тлумачень міської легенди так чи інакше акцентує увагу на тому, що це саме неправдива історія. У зв'язку з цим логічним буде запитати, чим же вона відрізняється від звичайних чуток або теорій змови. Вважаємо, що цей аспект необхідно більш детально розглянути і провести межу відмінності, адже в деяких наукових джерелах між цими явищами ставиться знак рівності. Що, на наш погляд, в корені невірно.

² Японська міська легенда, яка розповідає про мстивий злий дух, який, в залежності від дій своїх жертв, калічить їх або вбиває.

³ Міська легенда, в якій розповідається про чорну Волгу, за допомогою якої викрадають людей, частіше дітей.

Почати варто з того, що сучасні легенди від чуток відмінні тим, що мають більш цілісну структуру [Difonzo, 2007: с. 30-31]. Тобто, у них є чітко виражені і логічним шляхом пов'язані між собою початок, середина і кінець з кульмінацією. Інша відмінність, про яку варто згадати, на наш погляд, полягає в тому, що чулки нерозривно пов'язані з місцем, про яке вони розповідають. Міські міфи, в свою чергу, можуть існувати в різних містах, країнах і континентах. Наприклад, історія про Чорну Волгу існувала як в Польщі, так і в Росії і Україні. Але у кожній версії при цьому були свої характерні особливості.

Якщо порівнювати теорії змови з міськими легендами, не можна не помітити наступні дві речі. По-перше, в теоріях змови часто говориться про події, які відбудуться в близькому майбутньому або далекому. У сучасній легенді все навпаки, ми слухаємо про те, що вже відбулося. По-друге, теорії змови – це історії про те, як впливова група осіб планує щось проти іншої групи, яка мало здатна дати відсіч. Містиці тут місця немає. Міські міфи, як ми вже раніше казали, можуть бути історіями як за участю чогось надприродного, так і без.

Хоч в цьому параграфі ми більше акцентуємо увагу на відмінностях міської легенди від чуток і теорій змови, вважаємо за необхідне сказати і про те, що всіх їх об'єднує. Вони впливають на індивіда, закликають його висловлювати свою думку, дискутувати і, таким чином, неминуче впливають на колективну свідомість спільноти чи суспільства, в цілому [Kalmre 2017: с. 8].

1.3.2. Специфіка соціологічного вивчення міських легенд

Таке явище як міська легенда безумовно не могла не залишитися без уваги з боку соціологів. Хоч ця область і цікавила їх значною мірою менше, ніж тих же фольклористів, антропологів або психологів, соціологам вдалося досягти деяких значних результатів. Ідея, що існування міських легенд є ні чим іншим як реакцією на соціальну напругу, що панує в суспільстві, була озвучена саме соціологами Джоел Бестом і Джеральдом Хоріучі [Best, 1985: с. 488]. Вона

зберігає свою популярність і по сьогодні, оскільки багато сучасних дослідників оперують нею в своїх роботах.

Міська легенда не отримала якогось нового і значно відмінного тлумачення в соціології. Запропонований Полом Смітом варіант найчастіше зустрічається в соціологічних дослідженнях. Можна припустити, що він цілком задовольняє всі дослідні запити.

Міська легенда показує високу чутливість до соціального контексту. Завдяки їй, соціолог може отримати більше інформації про той чи інший конкретний історичний період [Cohain, 2012: с. 467]. Наприклад, кого або чого боялися громадяни США в 1970-і роки? Що турбувало середньостатистичного мешканця СРСР? Як відзначають дослідники, для міських легенд важливим є саме соціальний процес, який їх, якщо так можна висловитися, дав початок [Kalmre, 2013: с. 28].

Для прикладу візьмемо міську легенду про Чорну Волгу і спробуємо проаналізувати її. Ця історія виникла в 70-х роках 20-го століття і своє найбільше розповсюдження отримала в Польщі і на території Росії, України і Білорусі, що були тоді частиною СРСР. Вона розповідає про те, як по місту роз'їжджає машина чорного кольору марки «Волга», за допомогою якої невідомі викрадають людей для різних цілей [Brunvand, 2012: с. 498-501]. У різних версіях легенди особистість викрадачів варіюється. Десять це євреї, десять священники або агенти КДБ, іноді зустрічається версія де викрадачами людей є демони. Такий незвичайний вибір ворога, на нашу думку, є дзеркальним відображенням подій, які відбувалися в 1970-х роках. У Польщі, в той час в Польській Народній Республіці, відбуваються акції протесту та страйки, викликані спірною політикою керівництва країни. В СРСР – період застою, з властивим йому репресіями, арештами і насильницьким насадженням мови. Євреї стали водіями Чорної Волги через пануючі антисемітські настрої.

Інший приклад, який заслуговує уваги, це різні версії легенди про те, як люди заражаються ВІЛ через голки від шприців, що були навмисно залишені в громадських місцях. Нам хотілося би сказати, що своє найбільше поширення ця історія отримала на початку 2000-х і після її популярність пішла на спад. Проте як виявилось, своїм корінням вона сягає аж до 1980-х і що навіть сьогодні можна зустріти новини в ЗМІ про те, як хтось став жертвою такої голки. Подеколи можна зустріти статті типу «Топ-10 міфів про ВІЛ/СНІД», де спеціально вказують, наскільки ситуація описана в цьому міському міфі неможлива. Про що нам може повідомити ця сучасна легенда? Дослідники цієї історії припускають, що у ній, скоріше за все, прихований або страх перед сучасною медициною, або навпаки, це може бути її критика [Карпунина, 2018: с. 286]. Хоч висновок цей зроблений на основі ситуації в США і Канаді, ми вважаємо, що він може застосовуватися і щодо українського суспільства.

Може скластися враження, що міські легенди, за великим рахунком, носять нешкідливий характер. Що вони існують у формі фейків в Інтернеті або в формі страшилок, які розповідають між собою підлітки. Але іноді обставини складаються так, що деякі з історій такого жанру набувають небезпечного характеру і можуть привести до загибелі невинних людей. У 1994 році американська туристка Джун Вейнсток стала жертвою легенд про крадіжку органів, які були дуже поширені в той час на території Латинської Америки. Дівчина відпочивала в Гватемалі, вирішила сфотографувати маленьких дітей під час місцевого свята, і подальша низка подій привела до того, що її запідозрили в крадіжці однієї дитини і ледь не вбили [Архипова, 2018: с. 16]. Дитину, яка пропала, пізніше знайшли, а Вейнсток вдалося вижити. Хоч вона і залишилась інвалідом на все життя.

Буде великою помилкою вважати, що в міські легенди вірять лише люди неосвічені, бідні і взагалі такі, котрим властиві негативно забарвлені соціально-демографічні характеристики. З міськими міфами, в різні періоди свого життя,

стикалися представники всіх соціальних груп, відмінних як за рівнем освіти, професійної діяльності, гендеру та віку [Савельєва, 2018: с. 273]. Якщо ми запитаємо у космічного інженера, викладача початкової школи або працівника сфери послуг, що він розуміє під терміном «міська легенда», то отримаємо абсолютно різні за змістом відповіді, але разом з цим всі вони будуть в певній мірі вірними. Індивід може не знати точного визначення, проте, якщо навести приклад, він відразу зрозуміє про що мова, адже йому так чи інакше доводилося з нею взаємодіяти. У ролі оповідача або слухача, це інший, не менш важливий для дослідника питання.

1. 4. Особливості функціонування міської легенди в умовах розвитку нових медіа

Міська легенда, в першу чергу, це історія, що була розказана усним шляхом. Нові технології, збільшення числа нових міст і розвиток старих, інші процеси урбанізації вносять свій відбиток в соціокультурну реальність міської спільноти. Разом з цим ставиться під питання саме існування міського міфу – чи може він існувати в такій постійно мінливій реальності?

Можна сказати, що завдяки новим технологіям сучасна легенда змогла «еволюціонувати». Інтернет став одним великим майданчиком для зберігання міських міфів з усіх куточків світу і в різних формах. Тепер це і текстові повідомлення, і аудіо розповіді, і ілюстрації, наприклад, у формі коміксів, і відео. Міська легенда в форматі відео, на наш погляд, заслуговує окремої уваги, оскільки містить в собі всі можливі форми фіксації усного оповідання. Якщо раніше людина, після того як почула сучасну легенду, могла покладатися тільки на свою уяву, то зараз їй для цього не потрібно докладати ніяких зусиль.

Разом з цим, інтернет значно спростив шляхи вивчення сучасної легенди. Тепер люди з усього світу на спеціальних інтернет-платформах можуть розповідати один одному свої легенди свого міста, обговорювати їх і ділитися

досвідом, коли самі вони стали свідками або учасниками міського міфу. Ми можемо спостерігати, що з розвитком технологій міська легенда як набула нових форм, так і нові функції. Якщо раніше за мету вона ставила повідомити інформацію і попередити про небезпеку, то тепер ще й розважає.

За допомогою соціальних мереж фахівці можуть проводити дослідження з вивчення міської легенди онлайн. Тепер не потрібно роз'їжджати по містах країни, шукати людей, які будуть готові і які можуть поділитися своїм досвідом, записувати на спеціальні пристрої, потім розшифровувати, аналізувати тощо. У плані вивчення міська легенда досить простіше ніж, наприклад, ті ж теорії змови. Можемо припустити, що багато в чому вся справа в тому, що міські міфи, навіть самі реалістичні, мало хто сприймає всерйоз. Також, прихильники теорій змови, на відміну від розповідачів міських легенд часто піддаються жорсткій критиці, стигматизації тощо.

Далі нам би хотілося поговорити про те, як міська легенда знаходить своє застосування в різних медіа-продуктах. Завдяки різноманітності своїх сюжетів, сучасна легенда давно служить основою при створенні книг, фільмів, серіалів і так далі. Кінокритик Марк Кермод відзначав, що міський міф «The Hook» став архетипом моралі для, якщо не всіх, то для більшості слешерів [Koven, 2003: Додати с. 1]. Нам не до кінця зрозуміло, що автор розуміє під терміном «архетип моралі», але якщо відштовхуючись від прикладу, то сюжет «The Hook» використовується як вступ до фільмів-слешерів і доля головних героїв часто залежить від приписуваних їм, режисером і сценаристом, моральних якостей.

Вплив міських легенд на кінематограф можна простежити і на прикладі одного існування таких серій фільмів як «Техаська різанина бензопилою», «Дзвінок» і «Пульс». Але чи все обмежується одним лише натхненням? На це питання складно дати однозначну відповідь. У деяких випадках, сюжет сучасної легенди може служити лише фасадом для міркувань на більш серйозні теми. Наприклад, фільм «Дзвінок», точніше оригінальна японська версія 1998 року, це

історія не просто про прокляту відеокасету і мстивий дух, а й про те, який вплив на нас надає техногенне розвиток суспільства [Іонов, 2016: с. 78].

Далі, на наш погляд, дуже важливо згадати мультсеріал «Скубі-Ду». Його характерною особливістю є те, що для своїх серій він адаптує сюжети американських міських міфів. Структура серій у ньому досить одноманітна. Група підлітків разом зі своїм псом подорожують по країні, на кожен епізод приходиться одне місто, де давно або відносно недавно влаштувався монстр і від якого страждають місцеві жителі. Головні герої вирішують його зловити і після нетривалої гри в «квача», в кінці ловлять і розкривають справжню особистість. Виявляється, що істота, яке наводила страх на всю місцеву округу, в результаті і не монстр, а сама звичайна людина. Мотив його дій досить простий – таким чином злочинець намагався замаскувати свою злочинну діяльність, зазвичай пов'язану з привласненням деяких матеріальних благ.

Яке відношення це має в контексті нашої дипломної роботи? Можна почати з того, що у сучасному світі, мультсеріали як різновид масової інформації, давно вже можна вважати агентом соціалізації дитини. Батьки, зайняті роботою, вже не можуть приділяти достатньо уваги дитині і та, в пошуках прикладу для наслідування, звертається до телебачення [Захарова, 2016: с. 49].

У 2019 «Скубі-Ду» виповнилося 50 років. Протягом усього цього часу він зображує просту ідею, що «привидів ми боїмося лише тому, що очікуємо їх побачити, увійшовши в будинок з привидами» [Koven, 2008: с. 77]. Процес ловлі монстра в серіалі завжди відбувається з винаходом різного роду пасток, а пояснення мотивів злочинця завжди детально пояснюється. Таким чином, можна сказати, творці серіалу намагаються навчити своїх глядачів того, що нема чого боятися і що багато чого, якщо не все, може бути пояснено раціональним науковим шляхом.

Висновки до розділу 1

Підводячи підсумки розділу, ми можемо сказати наступне:

1) Не дивлячись на відсутність офіційних загальноприйнятих підходів у вивченні міської легенди, аналіз літературних джерел все ж дозволяє нам виділити два конкретних – англомовний і російськомовний. Обидва вони базуються на тому, які конкретно історії можна вважати міськими міфами, а які ні. Так, в англомовному підході сучасними легендами вважають будь-які історії, які відбуваються в місті як містичного змісту, так і немає. У російськомовному це лише історії, де немає ніяких надприродних істот. В обох випадках обов'язковим є довгий час існування міського міфу, і щоб в нього вірило і отже поширювало багато людей. В рамках нашої дипломної роботи ми дотримуємося саме англомовного підходу.

2) Міська легенда вивчалася соціологами не настільки активно, як нам би особисто того хотілося. Разом з цим, їм вдалося досягти певних успіхів для її розуміння і пояснення функцій. Це, зокрема, ідея про те, що існування сучасних легенд є результатом невизначеності і напруженості в суспільстві.

3) Досить поширеною є ідея, що міські легенди – це такі історії, які або розповідають забобонні родичі, або підлітки в літньому таборі. Ми не будемо оскаржувати таку точку зору, оскільки вона має право на своє існування. Але варто зазначити, що сучасні легенди це не просто страшні історії, в них часто відображаються страхи і тривоги суспільства. З їх допомогою люди прагнули скинути соціальну напругу, повідомити своєму слухачеві про небезпеку і, в цілому, бути більш обачним.

Розділ 2. Особливості соціологічного дослідження міської легенди методом контент-аналізу (на прикладі дослідження структури міської легенди у США).

У першому розділі ми згадували, що починаючи з 1960-х років починає закладатися наукова база розуміння міської легенди. Проте процес цей відбувається переважно в США, де своя специфіка як формування сучасних міфів, так і їх досліджень.

Якщо ми будемо говорити про ситуацію в Україні, то особливого інтересу до сучасної легендою у вітчизняних дослідників не спостерігається. Якщо ми зайдемо на сайт Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського і спробуємо знайти спеціальну літературу по цій темі авторства українських вчених, то нічого вартого уваги не отримаємо. Картина буде однаковою як для українських ключових словосполучень, так і для англійських. Максимум що ми знайдемо в пошуковій видачі результатів – назви окремих туристичних збірників великих міст України, де в змісті буде вказано спеціальний розділ для міських легенд того чи іншого міста.

Разом з цим, перелік тем для досліджень міської легенди, на наш погляд, цілком здатний задовольнити смаки будь-якого охочого. Можна почати з елементарного збору міських легенд всієї країни або окремого регіону, з подальшим їх аналізом. Можна запитати, для чого українському суспільству потрібні міські міфи? Для того ж, що було при СРСР, тобто попередити про небезпеку і шляхом надання своїм переживань словесної форми, надалі їх відпустити, або є щось ще? Чи є в Україні прецеденти, схожі на те, що сталося з Джун Вейнсток? Яка роль міських легенд в створенні фейкових новин? Які соціально-демографічні характеристики людей, які розповідають історії такого жанру?

У підсумку, можна з упевненістю сказати, вивчення міської легенди в умовах українських реалій має представляти для підвищений інтерес для українських дослідників і, зокрема, соціологів.

2.1. Програма контент-аналітичного дослідження «Структура та особливості міської легенди у США»

2.1.1. Вступ

Перед тим, як приступити безпосередньо до написання програми дослідження, спочатку нам необхідно відповісти на два важливих питання. У першому ми повинні запитати самі себе, чи плановане дослідження дійсно буде соціологічним? Друге питання випливає з першого і питає вже у нас – отримані результати матимуть користь для наступних досліджень? На наш погляд, такі філософські питання в дусі «Хто з'явився раніше – курка чи яйце?» дійсно необхідні. Вони піднімають важливі проблеми і якщо їх залишити без уваги, то ми довго будемо ще стояти на місці. Далі ми постараємося послідовно дати відповіді на всі питання.

Про що нам заздалегідь варто сказати, так це про проблеми, які так чи інакше пов'язані з нашим дослідженням. По-перше, у нас відсутній сам матеріал для дослідження – українські міські легенди. По-друге, нам не вдалося знайти прикладів емпіричних досліджень міських міфів в Україні. В іноземних джерелах переважають дослідження з антропології, культурології, фольклористики, психології. Звичайно є і по соціології, але їм часто більше 5 років. В результаті, ми змушені постійно балансувати на межі різних наукових дисциплін.

Цю проблему можна було б частково вирішити самостійно, наприклад, зібравши міські легенди на території однієї з областей країни. Проте оскільки у нас немає ніякого досвіду в такого роду діяльності і, особливо, знань про те, як правильно збирати подібного роду інформацію, ми вирішили піти іншим шляхом.

Якщо бути конкретним, то провести дослідження на основі американських міських легенд.

Друге питання є досить логічним. Давши відповідь на нього, нам легше буде сформулювати мету дослідницької роботи і робити висновки на основі отриманої інформації теж буде значно легше. Але як ми писали раніше, трохи важко буде давати оцінку майбутнім результатам роботи, коли маєш слабе уявлення про те, на чому конкретно стоїть сфокусувати свою увагу. Рішення прийшло завдяки обраному методу аналізу інформації, в нашому випадку – контент-аналізу. Ми можемо стверджувати, що навіть при незадовільних результатах самої дослідницької роботи, розроблений з нуля кодифікатор може послужити базою для майбутніх соціологічних досліджень української міської легенди. Ми робимо акцент на прикметнику «український» оскільки сподіваємося, що в майбутньому з'явиться антологія історій такого жанру, що буде побратима на території нашої країни. І, отже, значно спростить їх вивчення.

2.1.2. Основна інформація

Тему дослідження можна спробувати сформулювати наступним чином: «Дослідження структури міської легенди на основі матеріалу з США». Об'єкт дослідження – міські легенди. Емпіричним об'єктом виступили міські легенди, що були знайдені на просторах мережі Інтернет.

Предмет – основні характеристики міського міфу, які є у всіх історіях цього жанру. Мета нашої дослідницької роботи полягає в тому, щоб визначити загальні характеристики міських міфів і описати їх.

Для того, щоб досягти поставленої мети і розкрити її якнайкраще, ми поставили перед собою наступні завдання:

1. Знайти необхідні міські легенди в мережі Інтернет.
2. Провести процедуру відбору та проаналізувати за допомогою контент-аналізу обрані міські міфи.

3. На основі отриманої інформації, виділити і описати основні характеристики, які присутні в сучасній легендою.
4. Скласти опис сучасного міфу, який буде в себе включати лише знайдені нами основні характеристики.

Крім цього, з метою поліпшення якості майбутнього аналізу результатів, ми запропонували наступних гіпотез:

1. Американські міські легенди – це переважно страшні історії. Події в них оповідають про зіткненні людини з надприродними силами.
2. Американські міські легенди часто розповідають про шкідливий вплив технологій на людину.
3. Американські міські легенди – це історії розміром, в середньому, від 500 до 1000 слів.
4. Американські міські легенди переважно мають значення індексу зручності читання на рівні 75 або вище.
5. Американські міські легенди використовують просту лексику і будуть зрозумілі навіть учням середньої школи.

В якості головного методу дослідження ми вибрали кількісний контент-аналіз. Контент-аналіз – це метод дослідження, який характеризується фіксацією певних характеристик тексту з наступною обробкою і аналізом отриманих даних [Пашинян, 2012: с. 13]. Кількісний він тому, що для нашого дослідження ми плануємо лише зафіксувати наявність важливих характеристик, які зустрічаються протягом всієї сукупності текстів. При цьому також наголошується, що досліджувати за допомогою контент-аналізу можна не тільки текстові масиви, а також аудіо-, відеозапису і так далі [Кирпиков, 2018: с. 68].

Наступний крок в написанні програми дослідження – знайти джерело всієї інформації, з яким ми будемо працювати впродовж всього дослідження, і аргументувати чому саме він. На самому початку дослідницької роботи ми планували взяти весь необхідний матеріал з книги Яна Бранвальда «Encyclopedia

of Urban Legends». Такий вибір можна пояснити тим, що: по-перше, сам Ян Бранвальд є відомим в наукових колах дослідником і автором антологій американської міської легенди; по-друге, книга, яку ми вибрали головним джерелом інформації, власне і є антологією американських міських міфів; по-третє, у нас був доступ до останньої версії цього видання в режимі онлайн. Але в процесі відбору потрібних нам історій ми зіткнулися з деякими складнощами, які суттєво ускладнювали аналіз матеріалу і не давали необхідної інформації для заповнення кодификатору. В результаті було вирішено відмовитися від подальшої роботи з цією книгою.

Беручи до уваги невдалий перший досвід, ми звернулися до Інтернет простору з метою знайти сайт, який був би присвячений колекціонуванню саме міської легенди. Ми здивувалися тому, наскільки це виявилось складним завданням, адже було простіше знайти такий сайт з теоріями змови, ніж саме той, який був потрібен нам. Проте, нам вдалося досягти поставленої мети. Результатом і основним джерелом міських легенд став сайт UrbanLegendsOnline [UrbanLegendsOnline, 2021]. Хоч у нас були і інші варіанти, ми зупинилися саме на ньому, тому що в порівнянні з іншими сайтами, він все ще працює і періодично оновлюється. Як зазначено на UrbanLegendsOnline, щоб Ваша міська легенда була додана в каталог, їй потрібно відповідати двом критеріям: її ще немає на сайті, і вона сподобалася адміністратору.

Після того, як ми самостійно аргументували чому будемо працювати з сайтом UrbanLegendsOnline, потрібно зробити з використанням наукових методів. За правилами проведення контент-аналізу, найкраще буде використовувати традиційний аналіз документів. Його результати можна побачити в таблиці А.1 в доповненнях до дипломної роботи.

Далі нам необхідно охарактеризувати вибірку в нашому контент-аналізі. Перше, про що потрібно згадати, це те, що вона вдає із себе виключно міські легенди текстового формату. На сайті UrbanLegendsOnline є спеціальна сторінка,

так званий каталог, де вказані назви та посилання на всі наявні у них сучасні легенди. Ми скопіювали все назви в окремий документ, пронумерували і прибрали поділ на категорії, яке було в оригінальному списку. Категоризацію ми прибрали тому, що на сайті не було вказано критеріїв, за якими сортували ту чи іншу міську легенду. В результаті цих дій ми отримали список з 658 назв.

Тепер слід безпосередньо сама процедура відбору. Ми вирішили перевірити, чи є в нашому списку міських міфів повторювані назви. Як показав подальший пошук, це було правильним рішенням, тому що, наприклад, міська легенда про Криваву Мері зустрічалася 5 разів. Використовуючи функціонал програмного забезпечення Microsoft Excel, ми прибрали повтори і в результаті перелік міських міфів скоротився з 658 до 300 назв. Намагаючись зробити процедуру відбору ще більш випадковою, ми, все так же використовуючи можливості Microsoft Excel, перемішали новий список. Далі, за допомогою онлайн сервісу RANDOM.ORG ми вибрали 100 міських легенд для подальшого контент-аналізу. Фінальний остаточний список можна побачити в таблиці Б.1, що знаходиться в доповненнях до дипломної роботи.

Для нашого дослідження був розроблений власний кодифікатор. До нього увійшло 8 категорій – Герой або про кого легенда, Історія або її основні характеристики, Істоти, Події, Техніка, Попередження, Кількість Слів і Зручність Читання. Крім цього, кодифікатор містить 22 субкатегорії і в окремих випадках ми додали субсубкатегорії. Яким чином відбувалася фіксація необхідних характеристик і їх підрахунок, можна побачити на таблиці В.1 в доповненнях до дипломної роботи.

Вважаємо, що деяким з категорій потрібно дати детальне пояснення. У категорію «Істоти» входять як звичайні реально існуючі тварини, так і надприродні. Відносно звичайних тварин ми свідомо пішли на грубе спрощення і до цієї субсубкатегорії включили як деяких ссавців, так і комах з земноводними.

Це було зроблено з метою спростити кодифікатор, оскільки у нас дослідження тільки розвідувального характеру.

Зручність Читання або «Readability» в оригіналі, це індекс, який шляхом вираховування кількісних показників тексту⁴, дозволяє дізнатися людині якого віку буде зрозумілий конкретний текст [Солнышкина, 2015: с. 87]. Для вимірювання цього показника існує безліч шкал, де для нашої роботи ми використовували тест на читабельність Флеша – Кінкейда⁵. У FKR чим ближче отримане значення до 100, тим простіше текст і тим більшій кількості людей він буде зрозумілий [Ткачук, 2014: с. 17]. Крім цього, вибір аргументується тим, що в Інтернеті є безліч сайтів, які дозволяють розрахувати легкість для читання тексту використовуючи різні шкали і FKR, зокрема. За лічені секунди сайт не тільки покаже отримане за формулою значення, а також напише конкретний вік людини, якій буде максимально зрозумілий текст.

Наше дослідження є виключно розвідувальним. Отримана від нього інформація може послужити базою для подальших більш поглиблених досліджень міської легенди.

2.2. Аналіз результатів дослідження

Міська легенда – це часто історія про втрату чогось близького і незамінного. У нашому дослідженні, найбільш часто згадуваною втратою було людське життя. Може йтися про життя дитини, дорослого члена сім'ї або незнайомця, якого ти вперше побачив у вагоні метро. Не кажучи вже про втрату власного життя. Жінки в цьому аспекті є більш уразливими, ніж чоловіки. В незалежності від того, який у них статус в історії, адже міська легенда часто уточнює, одна людина або, наприклад, є у відносинах, смерть є там, де є жінка. Вони стають жертвами маніяків, гинуть від нещасного випадку, втрачають

⁴ Наприклад, кількість слів і / або складів на одне речення.

⁵ В оригіналі - Flesch-Kincaid readability test. Далі ми будемо використовувати скорочення FKR.

близьких людей і так далі. Складно дати точне пояснення цьому, тому що обрані нами для аналізу міські легенди відбуваються в різні роки, наприклад, були історії і з 60-х, і 2000-х. Можна припустити, що швидше за все це пов'язано із загальною установкою «Жінка як слабка стать». Важливо відзначити те, що, якщо після смерті жінка стає приви́дом, вона часто одержима ідеєю помсти. Якщо не своєму кривднику, так будь-кому, хто попадеться їй на шляху.

Аналіз показав, що чоловіки в міській легенді не так часто схильні до смерті, у порівнянні із жінками. Якщо це і відбувається, то причиною найчастіше є нещасний випадок за участю якоїсь тварини. У нашому дослідженні це були змії та комахи. В інших випадках, в міських міфах чоловіки стають жертвами афер, спаму і нападу злочинців.

Незважаючи на те, що ми прийшли до рішення, що отриманої інформації з аналізу 100 міських легенд недостатньо для серйозних висновків, варто відзначити один аспект. У міській легенді головний герой швидше за все помере в результаті навіть самого безглузлого нещасного випадку, ніж стане жертвою сексуального насильства. У нас була історія для аналізу, де комаха відклала у тілі людини яйця і згодом ця людина померла. Можна припустити, що американці більше бояться бути вбитими, ніж звалтованими. Але результати дослідження «America's Top Fears 2019» проведене в Chapman University показують, що його респонденти в однаковій мірі бояться, як насильницької смерті, так і стати жертвою сексуального насильства [Sheth, 2019: с. 1-10].

Міська легенда не надто полюбляє описувати свого головного героя. Тут ми маємо на увазі саме детальний описі його зовнішності. Найчастіше уточняється лише стать і вікова група. Так як ми аналізували тексти англійською мовою, де для вказівки віку дійових осіб використовувалися такі вирази як, наприклад, «young girl» або «little boy», ми, якщо про це не говорилося заздалегідь, за замовчанням під головним героєм мали на увазі людину дорослої вікової групи. В підсумку це становило абсолютну більшість в нашому аналізі.

На початку казали, що міська легенда найчастіше розповідає про втрату. Такий висновок був зроблений на основі аналізу 100 історій, які ми відібрали для нашого дослідження. Тому не дивно, що більшість з них має негативний емоційне забарвлення. Цю субкатегорію ми розділили на два підпункти, де перший назвали «Жахи», а другий – «Трагедія». Різниця між ними досить проста і полягає в тому, що жахливі міські легенди пов'язані з містикою, а трагічні виключно з людьми. Цікавим є той факт, що вони набрали майже рівну кількість відміток, різниця становить лише 1 пункт. З огляду на цю обставину, ми не можемо ні спростувати, ні, тим більше, підтвердити одну з гіпотез нашого дослідження, де ми стверджували, що більшість сучасних легенд – страшні.

Варто віддати міській легенді належне, вона з самого початку намагається сказати своєму слухачеві де і коли відбуваються події, про які вона розповідає. Ми працювали з міськими міфами, написаними англійською мовою, і тому за замовчуванням вважали, що їх сюжет відбувається на території США, якщо не йдеться про зворотне. Зі 100 історій, всього дванадцять відбувалися за межами Америки. Шість міських легенд розповідали про події, що відбулися в Японії, дві про Мексику, дві про Великобританію, Філіппіни згадувалися в 1 легенді і ще одна розповідала про події, які відбувалися у післявоєнній Європі. Крім країни, часто ще може зазначатись рік, місяць або характер доби. Обов'язково йдеться про місце – будинок, дорога, вулиця чи щось ще. Більшість історій, які ми аналізували, в субкатегорії «Місце» отримали позначку в варіанті «Інше». В основному це були ліс, парк, церква, інші громадські і не дуже місця. Друга за популярністю відмітка – «Дім». У цьому випадку, ми можемо зробити припущення, що в свідомості середньостатистичного американця його всюди чекає щось небезпечне і невідоме. Мабуть, афоризм «Мій будинок – моя фортеця» ні для нього, ні для іншого чужого не працює.

В одній з гіпотез нашого дослідження ми припустили, що в американських міських легендах часто знаходить місце страх перед технологіями. По-перше, як

ми не раз говорили, в міських міфах люди зганяють свої страхи перед невідомим, а по-друге, США є одним з лідерів в інформаційно-технологічній індустрії. Отже, таке припущення має право на існування. На жаль, в нашу вибірку потрапило зовсім мало сучасних легенд, де хоч якусь роль, не кажучи вже про першорядну, грали б технології, тому підтвердити або спростувати цю гіпотезу не можна. Якщо говорити про ті, які ми змогли проаналізувати, то це були історії про побоювання, пов'язані з особистісною і фінансовою безпекою через спам з фішинговими посиланнями. Причому, більшість з них були оформлені саме в вигляді таких підозрілих повідомлень.

Міська легенда – це історія коротка. Таке твердження можна зустріти у багатьох дослідників міської легенди, починаючи від таких класиків як Пол Сміт і закінчуючи більш сучасними. Але наскільки коротка, ніде не уточняється. Одна з гіпотез дослідження свідчила, що в сучасних легендах кількість слів варіюється від 500 до 1000. Це середнє значення, оскільки, наприклад, 500 слів, при стандартному форматуванні, це дві сторінки формату А4. В якості міри довжини ми вибрали «кількість слів» тому що її легко перевірити і це дозволяє уникнути різного роду плутанини. Результати дослідження показали помилковість гіпотези, оскільки міські легенди, які потрапили в наш аналіз, були переважно довжиною до 500 слів. Винятком є десять міських легенд, де найдовша складалася з більш ніж 1000 слів і, для порівняння, найкоротша – менше ста. Хоч наша гіпотеза і була спростована, але в результаті ми прийшли до висновку, що сучасна легенда набагато коротше, ніж раніше передбачалося.

Більшість, якщо не всі, дослідники міської легенди акцентують увагу на тому, що її основна функція полягає в тому, щоб попередити людину про можливу небезпеку. Обрані для нашого дослідження сучасні легенди не завжди, але застереження в собі містили. Ми враховували це значення лише у тому випадку, коли про це указувалось прямо. Зазвичай це були або історії про місця з примарами, або такі, де в такий-то час у такому-то місці з'являються привиди.

Серед них є як самі нешкідливі звичайні блукаючі, так і досить небезпечні мстиві духи. Для них вбити людину нічого не варто. Якщо тобі пощастило зустріти саме мстивий дух, міська легенда повідомляла про способи як краще за всього врятувати своє життя, яке зазвичай було ціною. Повністю неушкодженим піти не вийде, поранення різного ступеня тяжкості все ж таки будуть.

Далі нам необхідно розглянути отримані значення категорії «Зручність Читання». Хочемо нагадати, що для нашої дослідницької роботи ми за основу взяли тест на читабельність Флеша – Кінкейда. Ми припустили, що у вибраних міських легенд медіанне значення FKR буде дорівнювати 75 або вище. Тобто, вони будуть зрозумілі учневі середньої школи у віці від 12 років. Отриманий нами результат дорівнює 74, що не так уже й далеко від передбачуваного. Різниця в 1 пункт не грає значення, оскільки висновок буде той же, якби ми отримали число 75. Використовувана лексика в міських легендах досить проста, щоб її могли розуміти навіть діти. Можемо припустити, що це через функції, які виконує міський міф. Якщо потрібно попередити про якусь небезпеку, то найкраще це зробити в максимально короткій формі, з використанням максимально простих речень і максимально зрозумілих слів. Все для того, щоб вони були зрозумілі як дорослим, так і дітям.

Висновки до 2 розділу

Перший і найважливіший результат нашої роботи, про який ми можемо з упевненістю сказати, полягає в тому, що кількість відібраних текстів виявилось недостатньо для того, щоб робити якісь серйозні висновки. Це було помічено ще на моменті заповнення кодификатору, проте ми вирішили продовжити, оскільки навіть так отримана інформація дозволяла нам говорити про існування певних шаблонів в структурі міської легенди. Нам вдалося виконати поставлені

завдання, а також підтвердити і спростувати деякі гіпотези. Отже, дослідження можна вважати успішно проведеним.

Яка вона типова американська міська легенда? Це історія про дорослу жінку, найчастіше мешканку США. Далі її доля може скластися по якомусь одному з двох запропонованих сценаріїв. Перший варіант подій розповідь про її втрату. Це буде смерть або її власної дитини, або когось іншого, знайомого і близького для неї. Другий варіант, навпаки, зобразить її власну смерть. Смерть ця може бути насильницькою, від рук маніяка, або в результаті нещасного випадку, наприклад, збита машиною пізно вночі. Якщо померла все-таки головна героїня, то вона або спочине назавжди, або стане привиdom. Спокійним або мстивим – тут шанси рівні і не можна сказати однозначно.

Міська легенда попереджає свого слухача. Будь обережніше, не ходи туди, адже ти можеш покалічитися або, що ще гірше, померти. Якщо тобі не пощастило, і ти зустрів одержимого помстою дух, то міська легенда може тобі підказати як краще уникнути летального випадку.

Серед інших досягнень нашої дослідницької роботи, можна назвати:

1. Завдяки проведеним дослідженням, нам вдалося утвердитися в ідеї, що міська легенда дійсно є соціокультурним феноменом. Це вийшло завдяки її двом характерним особливостям, які в сукупності дають потрібний результат. По-перше, міські міфи дійсно є короткими історіями, часто їх розмір не перевищує 500 слів. По-друге, сучасні легенди розповідають історію, використовуючи для цього просту зрозумілу навіть дітям лексику.

2. Інше досягнення нашої роботи, про яке неможливо не згадати, полягає в тому, ми змогли протестувати якість інструментарію дослідження. Багато в чому це відбулося завдяки тому, що наше дослідження було розвідувальним. Ми змогли отримати додаткову інформацію про об'єкт нашої дипломної роботи, перевірити гіпотези і завдання, які висувуються в рамках конкретно дослідження, а також виділити сильні і слабкі сторони кодификатору нашого контент аналізу.

До перших можна віднести те, що навіть з невеликою кількістю аналізованого матеріалу, ми змогли отримати корисну інформацію про типові характеристики міської легенди. До слабких можна віднести те, що для більш поглиблених висновків необхідний аналіз більше, ніж 100 текстів

В кінцевому підсумку, отримані дані можуть стати базою для майбутніх дослідників міської легенди. Де вони зможуть внести свої корективи в нього і вдосконалити відповідно до завдань їх власного дослідження.

Висновки

Підводячи підсумки для нашої дипломної роботи, можемо сказати, що нам вдалося досягнути поставленої мети і дати міській легенді соціологічний аналіз. Крім цього, ми також прагнули показати, що міська легенда дійсно є частиною сучасного суспільства.

Міська легенда може стати одним з факторів об'єднання людей, з її допомогою намагаються скинути соціальну напругу в суспільстві, ще вона може служити джерелом натхнення при створенні різних мас-медійних продуктів. Не кажучи вже про те, що при певних обставинах, сучасний міф може придбати форму суспільної істерії і привести до трагічних наслідків. Тобто, за всіма перерахованими ознаками, можна стверджувати, що сучасна легенда цілком собі є соціокультурним феноменом.

Результатами нашої дослідницької роботи і, зокрема, всієї дипломної є наступні висновки:

1. Як самостійний об'єкт дослідження, міська легенда формується в середині 20 століття в 60-х роках. В цей же час починають активно проводитися емпіричні дослідження.

2. Найбільш активно міські міфи вивчали і продовжують вивчати фахівці з фольклористики, антропології, психології. Разом з цим, соціологи змогли ти значний вклад для розуміння цього явища.

3. У першому розділі дипломної роботи, що повністю присвячений теоретичному аспекту стану об'єкту дослідження, нам вдалося виділити два підходи у вивченні цього явища. Хоч це і є особистою ініціативою, можна зробити висновок, що наявного матеріалу досить, щоб на основі його аналізу робити самостійні висновки.

4. Можна сказати, що сучасні міфи носять переважно нешкідливий характер. Швидше за все це пов'язано з тим, що не дивлячись на те, що історії ці часто розповідають і обговорюють, їх не сприймають всерйоз. Також, нам

вдалося знайти приклади, що іноді віра в сучасні міфи досягає свого піку і може становити небезпеку. Разом з цим, їх недостатньо для того, щоб піднімати питання про контроль над їх розповсюдженням.

5. Коли говорять про сучасну легенду, часто роблять акцент на тому, що вона розповідає про неправдиві і часто неможливі події. Бувають випадки, коли їх порівнюють з чутками і теоріями змови. У крайніх випадках ставлять між трьома цими різними явищами знак рівності. Ми вважаємо, що це вкрай помилкова думка і намагалися показати відмінності між ними.

6. Ми також показали на прикладі, що сюжетів сучасних міфів досить велика кількість, щоб лягти в основу при створенні, наприклад, мультсеріалу. Беручи до уваги той факт, що у сучасності мультфільми часто виконують роль агента соціалізації, можна поговорити і про вплив міської легенди на процес соціалізації з раннього віку дитини.

7. У рамках дипломної роботи нами було проведено авторське дослідження, де за головну мету ми поставили ідентифікувати і описати характерні особливості міської легенди. Все це передбачалося зробити з використанням контент-аналізу в якості головного методу дослідження. Тут ми відразу зіткнулися з деякими складнощами, оскільки немає збірників конкретно української міської легенди. Зважаючи на це, ми вирішили провести контент-аналіз використовуючи для цього міською міфами США.

8. Головним результатом дослідження став висновок про те, що 100 міських легенд недостатньо для того, щоб робити конкретні висновки. Це обґрунтовується недостатньою заповнюваністю кодификатору. Проте, навіть так ми змогли отримати достатньо інформації для того, щоб скласти типовий «портрет» сучасної легенди.

9. Головним досягненням дослідницької роботи можна назвати тестування кодификатору контент-аналізу. Ми змогли виявити його слабкі сторони і сильні. Так як дослідження носило розвідувальний характер, куди, крім

усього іншого, входить і тестування інструментарію, можна стверджувати, що все пройшло успішно. В цілому, на наш погляд, всій проведеній роботі можна поставити оцінку «задовільно».

Протягом всієї дипломної роботи ми пропонували різні теми для майбутніх досліджень міської легенди. Беручи до уваги той факт, що в Україні це явище практично не вивчалось, можемо сподіватися, що ці пропозиції можуть допомогти майбутнім вченим з різних гуманітарних і суспільних дисциплін.

Перелік використаних джерел

1. Архипова А. С. О неизбежности городской легенды в нашей жизни [Электронный ресурс] / А. С. Архипова, Д. А. Радченко // Фольклор и антропология города. – 2018. – Режим доступа до ресурсу: <http://bit.do/fQToB>.
2. Архипова А. С. Опасные советские вещи. Городские легенды и страхи в СССР / А. С. Архипова, А. А. Кирзюк. – Москва: НЛО, 2019. – 560 с. – (Новое литературное обозрение). – (Культура повседневности).
3. Гренбецка З. Чёрная «Волга» и голые негритянки: современные мифы, городские легенды и слухи о временах Польской народной Республики (пер. С польского Я. Садовского и М. Ю. Тимофеева) [Электронный ресурс] / З. Гренбецка, М. Ю. Тимофеев, Я. Садовский // Лабиринт. Журнал социально-гуманитарных исследований. – 2013. – Режим доступа до ресурсу: <http://bit.do/fQToE>.
4. Захарова А. Е. Детское телевидение как агент социализации дошкольников [Электронный ресурс] / А. Е. Захарова, Т. А. Рязанова // Актуальные вопросы общественных наук: социология, политология, философия, история. – 2016. – Режим доступа до ресурсу: <http://bit.do/fQX9A>.
5. Имамбаева Г. Е. Мистические мотивы в городских легендах Павлодара (на примере цикла легенд о Горсаде) [Электронный ресурс] / Г. Е. Имамбаева, И. О. Приходченко // Crede Experto: транспорт, общество, образование, язык. – 2021. – Режим доступа до ресурсу: <http://bit.do/fQToD>.
6. Ионов А. Ю. Взаимовлияние популярного кино и городских легенд на примере фильма ужасов [Электронный ресурс] / Алексей Юрьевич Ионов // Артикульт. – 2016. – Режим доступа до ресурсу: <http://bit.do/fQToF>.
7. Карпунина А. В. «Добро пожаловать в мир СПИДа»: легенды о «зараженных» иглах с 1980-х и до наших дней [Электронный ресурс] /

- Анастасия Владимировна Карпунина // Фольклор и антропология города. – 2018. – Режим доступа до ресурсу: <http://bit.do/fQXDY>.
8. Кирзюк А. А. Сюжет – это симптом? Как фольклористы изучают городские легенды [Электронный ресурс] / Анна Андреевна Кирзюк // Фольклор и антропология города. – 2018. – Режим доступа до ресурсу: <http://bit.do/fQTof>.
 9. Кирпиков А. Р. Качественный контент-анализ как метод исследования [Электронный ресурс] / А. Р. Кирпиков // Удмуртский государственный университет. – 2018. – Режим доступа до ресурсу: <http://bit.do/fQWVF>.
 10. Пашинян И. А. Контент-анализ как метод исследования: достоинства и ограничения [Электронный ресурс] / Изабелла Ашотовна Пашинян // Научная периодика: проблемы и решения. – 2012. – Режим доступа до ресурсу: <http://bit.do/fQWVA>.
 11. Савельева Т. В. Горы и город в современных легендах Миасса [Электронный ресурс] / Татьяна Викторовна Савельева // Фольклор и антропология города. – 2018. – Режим доступа до ресурсу: <http://bit.do/fQToC>.
 12. Солнышкина М. И. Сложность текста: этапы изучения в отечественном прикладном языкознании [Электронный ресурс] / М. И. Солнышкина, А. С. Кисельников // Вестник Томского государственного университета. Филология. – 2015. – Режим доступа до ресурсу: <http://bit.do/fQWMM>.
 13. Ткачук Е. А. Трудность современных учебников: мифы и реальность, способы оценки [Электронный ресурс] / Е. А. Ткачук, В. Р. Кучма // 2014 – Режим доступа до ресурсу: <http://bit.do/fQWNs>.
 14. Best J. The Razor Blade in the Apple: The Social Construction of Urban Legends [Электронный ресурс] / J. Best, G. Horiuchi // Oxford University Press. – 1985. – Режим доступа до ресурсу: <http://bit.do/fQTot>.

15. Brunvand J. Encyclopedia Of Urban Legends, updated and expanded edition [Электронный ресурс] / Jan Harold Brunvand // ABC-CLIO, LLC. – 2012. – Режим доступа до ресурсу: <http://bit.do/fQToA>.
16. Cohain J. Alligators, hospital birth and other urban legends [Электронный ресурс] / Judy Slome Cohain // Journal of Health Psychology. – 2012. – Режим доступа до ресурсу: <http://bit.do/fQTou>.
17. Dagnall N. Urban legends: A brief overview [Электронный ресурс] / N. Dagnall, K. Drinkwater // Manchester Metropolitan University. – 2020. – Режим доступа до ресурсу: <http://bit.do/fQToc>.
18. Difonzo N. Rumor, Gossip and Urban Legends [Электронный ресурс] / N. Difonzo, P. Bordia // Diogenes. – 2007. – Режим доступа до ресурсу: <http://bit.do/fQToo>.
19. Ellis B. Why "The Hook" Is Not a Contemporary Legend [Электронный ресурс] / Bill Ellis // Folklore Forum. – 1994. – Режим доступа до ресурсу: <http://bit.do/fQToh>.
20. Huber C. Will Spook You For Real [Электронный ресурс] / Christina Maria Huber // Ruprecht Karls Universität Heidelberg. – 2016. – Режим доступа до ресурсу: <http://bit.do/fQToj>.
21. Kalmre E. Introduction: The Social and Political Dynamic of Conspiracy Theories, Rumours, Fake News, and Belief Narratives [Электронный ресурс] / Eda Kalmre // Folklore: Electronic Journal of Folklore. – 2017. – Режим доступа до ресурсу: <http://bit.do/fQXuB>.
22. Kalmre E. Rumours and contemporary legends as part of identity creation process [Электронный ресурс] / Eda Kalmre // Estonian Literary Museum. – 2013. – Режим доступа до ресурсу: <http://bit.do/fQTow>.
23. Koven M. Film, Folklore, and Urban Legends [Электронный ресурс] / Mikel J. Koven // Rowman & Littlefield Publishing Group, Inc.. – 2008. – Режим доступа до ресурсу: <http://bit.do/fQYai>.

24. Koven M. The Terror Tale: Urban Legends and the Slasher Film [Электронный ресурс] / Mikel J. Koven // Scope: an Online Journal of Film Studies. – 2003. – Режим доступа до ресурсу: <http://bit.do/fQTK8>.
25. Lance C. More Statistical and Methodological Myths and Urban Legends [Электронный ресурс] / C. Lance, R. Vandenberg // The University of Georgia. – 2011. – Режим доступа до ресурсу: <http://bit.do/fQTod>.
26. Sheth S. America's Top Fears 2019 [Электронный ресурс] / S. Sheth, Henley Research Fellow, Chapman University // Chapman University. – 2019. – Режим доступа до ресурсу: <http://bit.do/fQWPZ>.
27. UrbanLegendsOnline. Full List of Legends [Электронный ресурс] / UrbanLegendsOnline // UrbanLegendsOnline.com. – 2021. – Режим доступа до ресурсу: <http://bit.do/fQWTn>.

Додатки

Додаток А

Таблиця А. 1. – Традиційний аналіз сайту «UrbanLegendsOnline»

	Основа класифікації	Вид	Особливості
1. Що являє собою документ (його вид, форма)?	За статусом документального джерела	Неофіційне джерело	Незважаючи на характеристику «неофіційний», можна вважати офіційним джерелом інформації. Така ситуація склалась тому, що у будь-якої міської легенди вже давно немає офіційного джерела, тобто його автора.
	За мотивами створення документу	Неспровоковане документальне джерело	Сайт функціонує у суспільстві безвідносно до дослідження, що проводиться. Його публікації – міські легенди – зображують різні події та думки людей, що цілком стосуються об'єкту нашої дипломної роботи.
	За носієм інформації	Вебсайт	
		Текстовий документ	
2. Який його контекст?	Сайт присвячено міській легенді, її збереженню та розповсюдженню. На сайті можна знайти міські міфи з різних куточків світу.		
3. Хто його автор?	Хто власних сайту – невідомо. Проте є контактні дані, завдяки котрим можна з ним зв'язатись і надіслати свою міську легенду.		
4. Яка мета створення документа?	Чіткої мети на самому сайті не зазначено, але можна з упевненістю сказати, що за мету сайт ставить збереження і розповсюдження міської легенди.		
5. Яка надійність документа?	Міська легенда взагалі за своїм походженням є ненадійним джерелом інформації, оскільки її розповідають у дусі «знайомий мого друга сказав, що...». Якщо у тієї чи іншої міської легенди є декілька версій, то сайт намагається навести їх усі. Тому сам сайт можна назвати наполовину надійним.		
6. Яка достовірність зафіксованих у ньому даних?	Позиції, за якими оцінюється достовірність	Ступінь достовірності документа	
	Статус документального джерела	Інформація, що наведена на сайті, є вторинною. Отже, статус джерела – дуже низький.	
	Наявність процедур контролю	Можна перевірити зміст в інших джерелах (інші сайти, друковані та онлайн видання антологій міських легенд).	
	Відсутність фактуальної інформації	Змістове наповнення сайту – розповіді, які вже певний час існують у суспільстві (в нашому випадку, переважно в американському). Фактуальна інформація присутня.	
	Мотиви створення документів	Добровільні.	
	Умови створення документу	Інформація відсутня.	
7. Яка суспільна дія, суспільний резонанс документа?	Сайт знайомить читача із міськими легендами, як найбільш популярними, так і ні. За бажанням, кожен відвідувач може запропонувати опублікувати міську легенду, яку він чув. Як зазначають, що якщо її немає на сайті, а також якщо вона сподобається власнику сайту, її дійсно опублікують.		
8. Який фактичний зміст документа?	Міські легенди у вигляді тексту. Деякі міські міфи супроводжують ілюстративним матеріалом – фотографіями або малюнками.		
9. Які висновки можна зробити щодо автора документа?	Єдиного автора немає. Сайт належить двом жінкам, самі міські легенди вже давно втратили свого автора. Сайт публікує історії лише англійською мовою.		

Додаток Б

Таблиця Б. 1. – Результати відбору міських легенд для подальшого контент-аналізу.

	Назва		Назва		Назва		Назва
1	The Amish Ghost Bridge of Pinecraft, Florida	20	She Was Pushed. They Hurt Her. A Girl Named Carmen Winstead	39	Baby Give Away	58	Horse Trailer Horror
2	Teke Teke	21	La Pascualita, The Corpse Bride	40	Praying Mantis: The Thousand Dollar Bug	59	Walmart Fire
3	Subway Stare	22	Pepita's Poinsettias	41	Buggy Burrito	60	Bride and Seek
4	The Bunny Man Bridge	23	Mary Culhaine and the Dead Thing	42	Sunbathing Spiders	61	The Thieving Groom
5	Mothman	24	Lies and Fireflies	43	Saved by the Vest	62	Farmer Allen's Psych Hospital Pig Farm
6	Shut Your Trap	25	Trash Baby Con	44	Doctor Appointment	63	Cardboard Hands
7	The Merry Go Round	26	The Devil Baby of Hull House	45	Onions Absorb Flu Virus and Common Cold Bacteria	64	Covid ICU Nurse in NYC
8	Coat Shopper	27	Kuchisake-onna Japanese Slit Mouthed Woman	46	Kentucky Fried What?	65	Can electricity pass through the flash light of a digital camera?
9	Don't Look Back	28	Blue Baby, Baby Blue	47	The Seaman Oleander's Song	66	Take Two Aspirins
10	A Hole Under Passenger Side Car Door Lock	29	The One That Got Away	48	Ghosts in Swedesboro, NJ	67	Man With No Face
11	Closed Cars and Benzene Exposure Linked to Cancer	30	La Llorana	49	The Curse of the Faceless Woman	68	Kidneys On the Black Market
12	Shades of Death Road	31	What's it Like in Heaven?	50	Bathroom Ghosts	69	Legend of The Spirited Horse
13	Resurrection Mary	32	Thump, Thump, Drag...	51	Bloody Mary	70	Blow-dried Bunny
14	Hey, Where'd She Go?	33	The Origins of Raggedy Ann	52	Shitai and O'lwa	71	Japanese Girl's Suicide Drawing
15	Killing Savior	34	Baby in the Chair	53	Graveyard Eyes	72	Banking on the spot
16	Never Ending Road or Lester Rd. in Corona, CA	35	Boy Scout Betsy	54	Black Aggie	73	Haunted Gym
17	Gravity Hill, Spook Hill	36	Microsoft will pay you to forward this email	55	Farewell To England	74	Philippines Fiesta
18	Carjacker Warnings.	37	New Message From SunTrust Online Banking	56	Stone Soup - An Ancient Legend	75	Sri Lankan Grease Devil
19	Turn on the Air Conditioning	38	Two Way Mirror	57	In Memory of 'Shifty' Powers	76	Light as a Feather, Stiff as a Board

Продовження таблиці Б.1.

	Назва		Назва		Назва		Назва
77	Popeye the Sailor Man was Really Frank "Rocky" Fiegel from Chester, Illinois	83	Monkeyman935 Warning	89	WHO THE HECK WAS KILROY? KILROY WAS HERE!	95	A Memorial For Their Son
78	Abraham Lincoln and John F. Kennedy	84	Jury Duty Scam Email	90	10 Biggest Myths about Christmas Trees	96	The Watchful Painting
79	The Robin Williams Peace Plan	85	If the icon is blue, Facebook's free for you	91	Pokemon Caused Seizures	97	Graduation Sneeze
80	Celebrity Heckler	86	Nurse Fired for Saving a Dying, Unwanted Baby in Hospital Basement Sink	92	Trace the Call - Babysitting Murders	98	Warning About the Talking Angela App
81	Fried Not Frozen	87	Aren't You Glad You Didn't Turn on the Light?	93	The Cursed Video Tape	99	Beware of Rubber Hair Bands and Slippers from China!!!
82	They Got Rid of Robert Lefou	88	Alligators in the Sewer	94	Theme Park Guest Disguised Child Snatcher	100	World Trade Center 'WTC Survivor' Virus

Додаток В

Таблиця В. 1. – Кодифікатор дослідження.

Код	Категорія	Код	Субкатегорія	Код	Субсубкатегорія	1	2	3	...	
1	Герой або про кого легенда	1.1	Головний герой	1.1.1	Стать	Чоловік	1	-	1	1
						Жінка	1	1	1	-
						Н/І	-	-	-	-
						Сума				
				1.1.2	Статус	Група друзів	-	-	-	-
						Сім'я	-	-	-	-
						Закохані	1	-	-	-
						Інше	-	-	-	-
		1.1.2	Статус	Один / Одна	-	1	-	-		
				Незнайомці	-	-	1	-		
				Н/І	-	-	-	1		
				Сума						
		1.2	Вікова група	1.2.1	Дитина	Дитина	-	-	-	-
						Підліток	1	1	-	-
Дорослий	-					-	1	1		
Людина похилого віку	-					-	-	-		
Сума										
2	Історія або її основні характеристики	2.1	Емоційне забарвлення	2.1.1	Позитивна	-	-	-	-	
					Нейтральна	-	-	-	-	
				2.1.3	Негативна	Трагедія	-	-	1	-
						Жахи	1	1	-	1
		Сума								
		2.2	Країна		USA	JPN	USA	USA		
		2.3	Місто		-	-	-	1		
		2.4	Місце		Будинок	-	-	-	-	
					Вулиця	-	-	-	-	
					Дорога	-	-	-	-	
					Інше	1	1	1	1	
					Сума					
		2.5	Дата		Рік	-	-	-	1	
					Місяць	-	-	-	-	
День	-				-	-	-			
Сума										

Продовження таблиці В.1.

Код	Категорія	Код	Субкатегорія			Субсубкатегорія	1	2	3	...	
		2.6	Частина доби			Ранок	-	-	-	-	
						День	-	1	-	1	
						Вечір	-	-	1	-	
						Ніч	1	-	-	-	
						Сума					
3	Істоти	3.1	Тварини			Собаки	-	-	-	-	
						Коти	-	-	-	-	
						Мухи	-	-	-	-	
						Таргани	-	-	-	-	
						Змії	-	-	-	-	
						Інше	-	-	-	-	
						Сума					
	3.2	Надприродні істоти			Привиди	1	1	-	-		
					Відьми	-	-	-	-		
					Демони	-	-	-	-		
					Інше	-	-	-	-		
					Сума						
					Сума						
4	Події	4.1	Негативні	4.1.1	Смерть	Хто	Головний Герой	1	1	-	-
							Близький ГГ	-	-	-	-
							Інша	-	-	1	1
						Сума					
						Категорія смерті	Природня	-	-	-	-
							Насильницька	-	-	-	1
							Нещасний випадок	1	1	-	-
							Самогубство	1	-	-	-
							Невідомо	-	-	1	-
						Сума					
						Ким	Надприродна істота	-	-	-	-
							Член родини	-	-	-	-
							Маніяк	-	-	-	1
							Поодинокий вбивця	-	-	-	-
							Тварина	-	-	-	-
						Сума					

Продовження таблиці В.1.

Код	Категорія	Код	Субкатегорія	Код	Субсубкатегорія	1	2	3	...		
				4.1.2	Інше	Сексуальне насилля	-	-	-	-	
						Переслідування	-	1	-	-	
						Тривога	-	-	1	-	
						Переляк	1	-	-	-	
						Сума					
		4.2	Позитивні				Всі живі	-	-	-	-
							Всі здорові	-	-	-	-
					Сума						
5	Техніка	5.1	Грає	Першорядну роль		-	-	-	-		
				Другорядну роль		-	-	-	-		
				Сума							
6	Попередження	6.1	Небезпечні місця				1	1	-	1	
		6.2	Загроза здоров'ю				-	-	-	-	
		6.3	Загроза фінансова				-	-	-	-	
		6.4	Загроза конфіденційності				-	-	-	-	
		6.5	Інше				-	-	-	-	
			Сума								
7	Кількість слів	7.1	> 500				1	1	1	1	
		7.2	500-1000				-	-	-	-	
		7.3	>1000				-	-	-	-	
			Сума								
8	Зручність читання	8.1	Flesch Kincaid Reading Ease				78.1	76.1	83.2	70.7	